

MAGYARORSZÁG 20 ÉVE AZ EURÓPAI UNIÓBAN

„Becsüljük és védjük országunk békéjét és szuverenitását; hogy biztosítsuk országunk méltó helyét a népek családjában, az euro-atlanti integrációs folyamatokban, a szomszédainkkal való együttműködésben.” (Mádl Ferenc)

Magyarország 2004 óta tagja az Európai Uniónak, és csatlakozásunk huszadik évfordulója teret enged a legkülönfélébb szakmai értékeléseknek, amik az uniós tagságra vonatkoznak. Az Országgyűlés vagy a Kormány a hatalomgyakorlás dinamikája szempontjából a legfontosabb politikai intézmények a magyar alkotmányos rendben, és uniós tagságunkból adódó feladatainkat is jobbra ezek irányítják. Így a kormányforma sajátosságainál fogva a szerényebb lehetőségekkel rendelkező köztársasági elnök csak ritkán kerül az unióval kapcsolatos ügyek középpontjába, holott két évtizedes tagságunk alatt látható, hogy a magyar államfők különböző módokon igyekeztek megnyilvánulni az európai integrációval kapcsolatban. De mi a szerepe az államfőnek Magyarország uniós részvételében? A politikatudomány nem adhat egzakt választ, ugyanakkor mérheti, hogy az egyes elnökök hogyan viszonyultak ehhez a kérdéshez, és a megfigyelt mintákat tematikus rendbe állíthatja.

Az elnök külügyi hatáskörei támpontok lehetnek. A köztársasági elnök: képviseli Magyarországot; az Országgyűlés felhatalmazása alapján elismeri a nemzetközi szerződés kötelező hatályát; megbízza és fogadja a nagyköveteket és követeket. A felsorolt hatáskörök közül elsősorban az állam képviselete fontos, és gyakorolható hatáskör az EU-val összefüggésben, ugyanakkor a nagykövetelek kinevezésének joga a Magyarország Európai Unió melletti Állandó Képviselet diplomatáira nézve is irányadó. Ugyanakkor az egyes további hatáskörök is gyakorolhatók Uniós összefüggésben, így a választások kitzűzésére vonatkozó jogosítvány vagy a politikai vétó. Már 2003-ban, hivatalos csatlakozásunk előtt sor került az EP tagjainak megválasztásáról szóló törvény elfogadására, ami ellen Mádl Ferenc államfő vétót emelt, és az országgyűlés figyelembe vette az elnök véleményét, mielőtt újból elfogadta a törvényt.

A későbbiekben Sólyom László köztársasági elnök is vétózott, egy – az Európai Unióval összefüggő – törvényt: az Európai Unió és az Amerikai Egyesült Államok között az utas-nyilvántartási adatállomány adatainak a légi fuvarozók általi feldolgozásáról és az Amerikai Egyesült Államok Belbiztonsági Minisztériuma részére történő továbbításáról szóló megállapodás kihirdetéséről, valamint a légi közlekedésről szóló törvény módosításáról szóló törvényt. Az Országgyűlés ebben az esetben is az államfő javaslatának megfelelően módosította a törvényt. Az ilyen, és ehhez hasonló esetek rávilágítanak, hogy az államfő szerepe a jogalkotási gyakorlatban olykor – még ha csak áttételesen is – de összefüggésbe hozható, sőt hatással van EU-s kötelezettségeink teljesítésére.

Gyakoribb azonban, hogy az államfők nem hatásköri eszközökkel igyekeznek tematizálni a politikai napirendet. Itt érdemes az úgynevezett „elnöki agendát” figyelembe venni. Mádl Ferenc megválasztási beszédében öt területet jelölt meg, amelyek prioritásként szerepeltek elnöksége során. Figyelemre méltó, hogy ezek közül egy „az ország szuverenitásának megőrzése mellett az euroatlanti integráció és a jószomszédi politika folytatása.” Az Európai Unióra vonatkozó kérdések Sólyom László elnöksége idején is rendre előkerültek, az elnök gyakran adott hangot véleményének. Noha támogatta az integrációt és annak mélyülését, gyakran felhívta a figyelmet az Unió általa vélt hibáira. Az EU kérdése később is előkerült, Magyarország első soros elnökségére a Tanácsban Schmitt Pál államfői ciklusának idejére esett, ezért az EU elnökség prioritásairól többször is kérdezték az akkor hivatalban lévő köztársasági elnököt. Az EU-s tematika Áder János ciklusa alatt kevésbé volt hangsúlyos elnöki téma, Novák Katalin azonban a külpolitikában különösen aktív volt, ezért az Európai Unió kérdésekkel is foglalkoznia kellett. 2024. január 1-én, Újévi beszédében is kitért a húszéves EU tagságra, többek között kritikákat fogalmazott meg azzal kapcsolatban.

A magyarok elnöke Európában

A köztársasági elnök szerepe az Európai Unió feladataiban

„Húsz évvel ezelőtt, 2003 decemberében izgalommal vártuk az új esztendő. Tudtuk: hamarosan az Európai Unió tagja lesz Magyarország. Mára látjuk az előnyöket, a nehézségeket, és egy pillanatra sem felejtettük el: teljes jogú tagságot ígérték. Ezen a héten pedig a brüsszeli postás a felszólító levelek között végre valamennyit meghozott a pénzünkéből is.”

(Novák Katalin)

1. kép: a köztársasági elnök újévi köszöntője közben, 2024.01.-01-én. A kép forrása: Sándor-palota/MTI utolsó letöltés: 2024.04.29.

Elnöki hatáskörök az Európai Unió kontextusában

külügyi hatáskörök	általános hatáskörök
- elismeri a nemzetközi szerződés kötelező hatályát	- választások időpontjának kitzűzése
- megbízza a nagyköveteket	- (politikai) vétó
- képviseli Magyarországot	

1. táblázat: a köztársasági elnök hatáskörei az Európai Unió kontextusában. Forrás: saját szerkesztés.

Felhasznált irodalom

- Csiki Tamás - Tóth Péter - Tóth Norbert: Közigazgatási szakvizsga. Kül- és biztonságpolitikai ágazat Nemzeti Közszerzői Egyetem, 2021.
- Domaniczky Endre: *Mádl Ferenc – Tudós és államférfi.* (Budapest, Mádl Ferenc Összehasonlító Jogi Intézet, 2023).
- Körösnéyi András (szerk.): *A magyar politikai rendszer – negyedszázad után* (Budapest: Osiris, 2015).
- Kumin Ferenc: *Megfontolásra vissza.* Doktori értekezés. (Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem, 2013).
- Országgyűlési Napló 2000.06.06-i ülésnap, www.parlament.hu, 2024.04.28.
- Sólyom László: *Egy elnökség lenyomata. Válogatott beszédek és interjúk* (Budapest: Századvég, 2010).

